

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 408/2023-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Vandou Durbákovou, advokátkou, Krivá 23, Košice, proti postupu Krajského súdu v Bratislave (od 1. júna 2023 Správneho súdu v Bratislave) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 73/2019 (teraz BA-7 Sa 73/2019) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 73/2019 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Správnemu súdu v Bratislave **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7 Sa 73/2019 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 500 eur**, ktoré jej **j e** Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Správny súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **442,38 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 408/2023-18 z 18. júla 2023 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú mu 25. apríla 2023, ktorou sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“), resp. od 1. júna 2023 Správneho súdu v Bratislave (ďalej aj „správny súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 73/2019, teraz BA-7 Sa 73/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“).

1.1. Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia jej základného právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru žiada, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu (teraz správne mu súdu) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 73/2019 konať bez zbytočných prietáhov. Zároveň sa domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 2 500 eur a náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojeného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka 27. septembra 2019 doručila krajskému súdu žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy. Krajský súd uznesením č. k. 7Sa73/2019 z 29. januára 2020 vyzval sťažovateľku na doplnenie žaloby o označenie žalovaného, označenie alebo opis, prípadne číslo iného zásahu orgánu verejnej správy, voči ktorému sa žalobkyňa domáha ochrany, označenie dôkazov, ak sa ich žalobkyňa dovoľáva, a žalobný návrh. Sťažovateľka 27. februára 2020 podala proti tomuto uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom sťažnosť. Od daného momentu nebol zo strany krajského súdu urobený žiadny procesný úkon až do 11. apríla 2023, keď krajský súd uznesením č. k. 7Sa/73/201 9-77 sťažnosť proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka zamietol ako nedôvodnú. V ďalšom konaní bolo potrebné, aby sťažovateľka v súlade s uznesením č. k. 7Sa/73/2019-66 z 29. januára 2020 a uznesením č. k. 7Sa/73/2019-77 z 11. apríla 2023 žalobu doplnila. Stalo sa tak podaním doručeným správne mu súdu 9. mája 2023, pričom sťažovateľka zároveň zmenila žalobu a proti žalovanému v 2. a 3. rade ju vzala späť. Vo veci sa postupne vystriedali tri zákonné sudkyne, v poradí treťou zákonnou sudkyňou bola [REDAKOVANÉ], ktorá však po nadobudnutí účinnosti tzv. súdnej mapy zostala sudkyňou Krajského súdu v Bratislave, zatiaľ čo súdny spis v napadnutej veci prevzal novozriadený Správny súd v Bratislave. Správny súd uznesením č. k. BA-7Sa 73/2019-94 z 2. augusta 2023 napokon vo veci rozhodol a konanie v časti proti žalovaným v 2. a 3. rade zastavil a vo zvyšku žalobu odmietol ako oneskorene podanú; žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Sťažovateľka proti tomuto uzneseniu podala kasačnú sťažnosť, doručенú správne mu súdu 22. augusta 2023.

II.

Vyjadrenie krajského súdu a správneho súdu, replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie krajského súdu:

3. Krajský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti č. k. 1SprV/259/2023 z 19. mája 2023, ktoré si ústavný súd vyžiadal podľa § 56 ods. 6 vety za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), slovami zákonnej sudkyne opísal priebeh konania od podania žaloby s tým, že ako v poradí tretia sudkyňa spolu s vecou sťažovateľky dostala pridelených vyše 500 vecí, medzi ktorými bola 1/3 súdnych spisov z rokov 2005 až 2017, ktoré bola povinná vybavovať podľa poradia ich nápadu prednostne osobitne na veci, ktoré *ex lege* neznesú odklad a v ktorých sú zákonom stanovené lehoty na ich meritórne rozhodnutie (konania vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia). S poukazom na zákonnou sudkyňou uvedené a opísané jednotlivé skutočnosti predseda súdu dodal, že dôvody, ktoré bránili skoršiemu prejednaniu

a rozhodnutiu, sú výlučne objektívnej povahy, a preto v kontexte jednotlivých súvislostí je toho názoru, že ústavný súd by mal vo vzťahu k uplatnenej ústavnej sťažnosti na uvedené skutočnosti prihliadnuť. Správny súd, ktorý ústavný súd požiadal o oznámenie aktuálneho stavu veci, v podaní sp. zn. 1SprV/ 392/2023 došlom 28. augusta 2023 uviedol, že o zmene žaloby z 9. mája 2023 nerozhodol s poukazom na § 141 Civilného sporového poriadku v spojení s § 25 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) a že vec bola rozhodnutá 2. augusta 2023 čiastočne zastavujúcim a čiastočne odmietajúcim uznesením, ktoré sa momentálne opakovane doručuje a proti ktorému sťažovateľka podala 22. augusta 2023 kasačnú sťažnosť.

II.2. Replika sťažovateľky

4. Sťažovateľka vo svojej replike nesúhlasila s tvrdením krajského súdu, že dôvody, ktoré bránili skoršiemu prejednaniu a rozhodnutiu v jej veci, sú výlučne objektívnej povahy. Trvala na svojej právnej argumentácii v ústavnej sťažnosti, majúcej za to, že zo strany krajského súdu došlo k porušeniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a tvrdenia jeho vyjadrení tak neobstoja. Navrhla preto jej ústavnej sťažnosti v celom rozsahu vyhovieť. Zároveň informovala ústavný súd, že 9. augusta 2023 uzavrela manželstvo a zmenila si priezvisko na [REDACTED]

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd v prejednávanej veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zjavné, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona ústavnom súde).

6. Podstatou námietok sťažovateľky je porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote v dôsledku nekonania správneho súdu v správnom súdnom konaní trvajúcim takmer štyri roky.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, ktorým v sústave súdov Slovenskej republiky je aj správny súd. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlander proti Francúzsku z 27. 6. 2000, č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovensku z 16. 12. 2003, č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

9. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy tvorí bežnú agendu správnych súdov a hoci sťažovateľka zásah orgánu verejnej správy bližšie nešpecifikuje, námietka zložitosti konania nevyplýva ani z vyjadrenia krajského súdu. V správaní sťažovateľky v kontexte s trojročnou nečinnosťou krajského súdu skutočnosti, ktoré mohli mať vplyv na dĺžku konania, boli zistené skôr okrajovo, keď sťažovateľka namiesto uposlúchnutia výzvy správneho súdu na odstránenie väd podania podala proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť, a k odstráneniu väd žaloby tak došlo až po rozhodnutí súdu v máji 2023.

10. Reflektujúc predmet napadnutého konania (bod 3 tohto nálezu, pozn.) je nutné zdôrazniť, že v danej veci síce primárne nejde o tzv. prednostné konanie, ale i tak si najmä zo subjektívnych dôvodov na strane žalobcu zasluhuje zvýšenú pozornosť, keďže dôsledkom výkonu verejnej správy resp. vrchnostenského uplatňovania oprávnení orgánov verejnej správy môže dôjsť k priamemu zásahu do subjektívnych verejných práv, právom chránených záujmov a povinností fyzickej alebo právnickej osoby, čo prirodzene implikuje potrebu včasnej reakcie správneho súdu. Bez potreby podrobnej analýzy obidvoch uskutočnených úkonov je pre ústavný súd podstatné, že krajský súd bol v napadnutom konaní od podania žaloby 27. septembra 2019 a od vydania uznesenia na odstránenie väd žaloby z 29. januára 2020 až do 11. apríla 2023 absolútne nečinný a že konanie tak trvá štyri roky bez toho, aby v ňom bolo vydané konečné rozhodnutie, čo nie je z časového hľadiska akceptovateľné. Napriek tomu, že rozhodnutie správneho súdu nadobudne právoplatnosť doručením (§ 145 SSP), bude potrebné predložiť vec Najvyššiemu správnomu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súdu kasačnému, aby rozhodol o kasačnej sťažnosti, ktorú sťažovateľka podala proti uzneseniu správneho súdu.

11. Pokiaľ ide o obranu krajského súdu, že na celkovú dĺžku konania mala vplyv zaťaženosť zákonnej sudkyne (bod 4 tohto nálezu, pozn.), predmetné tvrdenie síce možno vnímať ako objektívne, na strane druhej ústavný súd dáva do pozornosti, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020).

12. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľky. S prihliadnutím na to, že napadnuté konanie zatiaľ nie je definitívne skončené a v dôsledku podanej kasačnej sťažnosti bude pokračovať na najvyššom správnom súde, s čím sú aj spojené úkony správneho súdu podľa § 451 a § 450 SSP, prikázal správnomu súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

13. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť krajského súdu, predmet konania, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu vrátane vadného podania sťažovateľky, tri roky nekonania krajského súdu, ako aj

skutočnosť, že správny súd medzičasom vo veci rozhodol, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 500 eur a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (body 3 a 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

14. Ústavný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľke náhradu trov konania titulom odmeny za právne služby advokátky (bod 4 výroku tohto nálezu), keď pri výpočte trov právneho zastúpenia vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

15. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2023 je 208,67 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Ústavný súd sťažovateľke priznal náhradu trov konania za 2 úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 208,67 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 12,52 eur, t. j. spolu 442,38 eur. Repliku sťažovateľky nevyhodnotil ako podanie relevantné pre jeho rozhodnutie a preto zaň náhradu trov nepriznal (bod 5 výroku tohto nálezu). Zároveň pripomína, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021).

16. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je správny súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu